

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyezzük el.) L. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-u. cza 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-szica 4. sz.)

Munkát a népek.

Munkát a népek. Most télen? Igen, nyáron maga is talál annyit, hogy csak győzze végezni, de most télviz idején munka nélkül gubbaszkodik odahaza, s ha hideg szobájában megfázik a keze, hát belefúj, hogy fölmelegítse. Ez az állapota hónapokig tart a szegény népek. Teendője nincs, tehát tétlenül bámulja a telet; de közben gondolkodik. A gondolatot nem lehet csak úgy kuvaszként kiverni a fejből; gondolkodik tehát. Sok furcsát, sok zagyalékot összegondolhat egy tétlenségre kárhoztatott ember. Ha aztán fűtetlen tanyájában fázik, vagy éppen koplalni kénytelen, úgy nem nehéz megtalálni, hogy mily tárgyak körül forognak gondolatai. Az ilyen embernek azután csak biztató kell, s mire kitakarodik, ő is megvedlik szocialistának.

Munkát, foglalkozást kell adni tehát a népek télire is. Nem vasuti töltéseket, gyárakat, hatalmas épületeket kell építeni velük, ez télen úgy sem megy, de oly munkát kell kezébe adni, melyet házi tűzhelye mellett is elvégezhet. Adjunk házi-ipart a népek.

Utánozzuk és majmoljuk a külföldet minden rosszban, utánozzuk azt a jóban is. Sok gonosz dolgot eltanultunk a kül-

földtől, jót keveset — okuljunk tehát. Nézzük azon országok és városok lakóit. kik között a háziipar meghonosodott; e nép izlése nemesebb, természete vidámabb, jó polgár, elégedett s az inséget csak hírből ismeri. Természetes is; kinek gymura telve, az lehet vidám, s kinek pénze van, az könnyen fizethet adót.

Népünknek téli és nyári életmódja feltűnő ellentétet képez; nyáron arcának verejtékével, sokszor emberi erőt meghaladó fáradsággal dolgozik, a telet pedig tétlenül pipazza át. Házi ipart kell tehát adni a népek, mely kiragadja őt a téli tétlenségéből, s mely megmenti őt a tél nyomorától, s a rossz évre bizonyosan bekövetkező inségtől.

A magyar nép télen egy-két boldogabb vidék kivételével medve módon él nyáron szerzett zsírjából, vagy helyesebben mondva tollából, vánkösöt, dunnáját, ha csak előbb nem került a végrehajtó kezébe, úgy bizonyára német szóra adja, hogy az éhségtől szabaduljon. Otthon aztán kifosztott szobában, szalmakötegen huzza ki a család a telet keserves gondolatok, keserű érzelmek között. És ez így megy évről-évre minden reménye nélkül a gonosz helyzet változásának vagy jobbrafordulásának. Változást csak a rossz esztendőök hoznak. Házi-ipart kell tehát

adni télire a népek, hogy ne legyen kénytelen egyedül csak a sokszor háladatlan föld természetére szorulni, hanem házi-ipara folytán is juthasson foglalkozáshoz és ennek révén néhány garashoz.

Látjuk nyomoru tengődését a szegény népek a mi vidékünkön is — pedig ez valóságos Eldorádó a felső megyék áldatlan földjéhez képest, hol így télviz idején megszünik a közlekedés s csupán a farkasok üvöltése hallatszik. Ezen a népen kell segíteni, ennek a népek kell téli foglalkozást adni, hogy munkája után legalább a legszükségesebb téli kenyeret megszerezhesse. Erre pedig legjobb eszköz a házi-ipar, a bazártárgyak készítése, mely oly roppant kifejlődésnek örvend a külföldön, éppen azért, mert a szegény népek téli foglalkozását képezi. Eme tárgyaknak piaca nálunk van: évenként milliók mennek ki az országból e révén, holott ha a mi szegény népünk foglalkozhatnék ezen iparral, a milliók itthon maradnának, a népek nem volna oka félni a téltől s annak nyomorától. Munkát, téli foglalkozást kell tehát adni a nyomorral küzdő népek.

Az államnak feladata, hogy ne csupán a nagy gyárak gazdag tulajdonosait boldogítsa szubvenzióval, premiumok adományozásával, hanem a szegény nép sok

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Jószivűnek.

A hír, dicsőség rózsái csak álmok:
Az idő gyorsan elhervaszítja mind;
Ha dús, ha szép vagy, ha merész, ha álmok:
A szomorúság hamuval behint.
De ha van lelked segíteni máson:
Szivárványt látsz az élet fellegén:
S bár elrejtőzöl, hogy senki se lásson,
Emléget áldva holtig a szegény!

A letörtült köny: az ég ragyogása,
Benne az Isten mosolyog reád;
A megosztott jó: bőségnek forrása; —
Érte a Jóság ezerannyit ád.

Ki szenvedőket és szűkölközőket
Szeretet szárnyán magához emel:
Csodásan egész kenyerekké nőhet,
Mit ő morzsáinkint titkon hullat el.

A magot áldott kezeid hát szórják
A tarolt földre, a kopárra is:
A mig együtt jár a nyomor s a jóság,
Jut minden sebren balzsam és paizs;
Ha szivét s kincsét elzárja a dőre:
Halálos inség rejtőzik oda...
Ha fájdalmat látsz, ne téj ki előle —
És boldogságod el nem fogy soha!

Rudnyánszky Gyula.

Álmok.

Irta: Mézes János.

Karácsony estéje van...

Se hó, se fehérség. Eltakarították már a főváros utcáiról. Nem való oda az ártatlanság színe, csak a biúné, a moeské.

— Ha, ha, ha! — Fölnevet az ifju, a hogy tovább vánszorog az emberáradatban, a zajban és ezek jutnak eszébe. A körötte mozgó alakok egytől egyig elegánsak, ragyogók és vastag, premes bundáikban mosolyognak egymásra, vagy erőltetett komolysággal kerülgetik egymást. Rongyos, kopott, nem igen jár erre, az a külvárosban lézeng, vagy meghúzódik tizedmagával három krajczár ára fá mellett.

Bár ő is melegedhetne!

Megesikorong a lába, mintha megfagyott volna már és dermesztő hideg futja végig tagjait. Megáll, a falnak dűl, hogy el ne essék. Abban az épületben kávéház van. Benn kipirult alakok ülnek az apró márvány asztalok mellett s mig finom szivarjaikat szívják, lassan szürpölnek az esti teájukat, vagy a pikkolót. Boldog mind és megelégedett. Legalább úgy mutatja. Odább, másik asztalnál, előrehajlott, sápadt alakok kártyáznak, remegve a kéjtől, mit ez az élvezet nyújt és az elfojtott düh fölé nyugodtságot erőszakolnak, ha fizetniök kell.

Nézi, nézi. Aztán arra gondol, milyen boldoggá is tenné őt, ha csak egy is az övé lehetne azokból a bankókból! És valami jut eszébe, valami szegény diák, ki vétkezett rettenetesen,

mert rabba tette lényét a pénz ördöge. Ah, igen! Itszkolnikov... Megrázkodik.

Az egyik asztalnál magas, sudár holgy ül, körötte huszár tiszték. A beszédjüket nem hallja, csak az arcuk boldog kifejezésén boszankodik. Odább, a kasszánál alacsony, sápadt, öszes férfi fizet, közben lojra figyel vissza a holgy felé, kinek a tiszték udvarolnak. Később közejük ül és nevet a léhaságaiknak. Az asztal alatt, hogy egy másikkal érjen össze, valami sarkantyús lábbal. S meg a szempillájai sem mozog meg e közben, pedig a tiszt pirul, mint a főtt rák.

Az ifjú előre nyújtott nyakkal bámul ott kinn, aztán gúnyosan kaczag hozzá.

— Szegény, ostoba férj!

Egyszerre az a gondolata jön, hogy berohan, megrázza azt a vak embert, és fülébe kiáltja a bünt, a moeskot, hogy lelétezzza a tisztességtelen asszonyát. Aztán kineveti magát és vánszorog tovább.

Ernyedt czipőjébe fagyos hideg ül, féslett kabátjába szemtelenül tolakodik be a téli szél s ő boldogan megy, megy előre, mert haza gondol, évekket előbbre s nem érzi a kínzó hideget, a metsző szelet. Haza! Arra az időre, mikor kellemes családi körben, barátságos meleg szobában szülőivel, kis testvérével együtt töltötték el ezt a szent estét, a kis Jézus születése estéjét. Arra a családra, mely nem ismerte a bünt, a kárhozat utjait. Milyen nagy is volt akkor a hite, erős a bizodalma, szilárd az erkölése. És most? Visszariad önmagától: meg-

ezreit, kiknek kenyerük sincs. Ezek képezik az állam mostoha gyermekeit, mert ki törődik e hazában a szegény néppel? Ha már nagyon éheznek és kiabál, a társadalom jobbjai összegyűjtenek számukra néhány ezer koronát, s ezzel vége a kínos dolognak; a másik évben pedig kezdődik újra a történet.

Itt volna már az ideje, hogy a szegény népre is gondoljon az állam; nem kér az sokat, nem kér milliókat, csupán munkát, téli foglalkozást, hogy megkevesse mindennapi kenyerét. Ezt a kérését pedig lehet és kell is teljesíteni.

A tóvárosi kath. kör közgyűlése.

Folyó évi január 18-án délután 6 órakor nagyszámú közönség jelenlétében tartotta a tóvárosi Szt.-Lászlórol nevezett kath. kör évi közgyűlését.

Chay Antal egyll. alelnök rövid, de igen szép lendületes beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. Nagy örömet nyilvánította a felett, hogy a kör tagjai teljes számban, azonfelül számos érdeklődő jelen van; de örömet ellenőrizte az a körülmény, hogy a kör szeretett elnöke, Krenicz Ignác kanonok beteges s e miatt nem jelenhetett meg a közgyűlésen; mindazonáltal ő szellemileg közöttünk van s az ő szellem szerint egymásiránti szeretetre, összetartásra s folytonos törekvésre buzdítja a kör tagjait különösen ma, midőn minden oldalról vallásunk iránt közönyös katolikusok által vagyunk körülveve. Különösen hangsúlyozza a katolikus körök szükségességét és azok lankadhatatlan munkásságát, mert csak így érhetjük el a szent célt, mely alá csoportosulni minden hitű katolikusnak szent kötelessége!

Az elnök megnyitó beszédét a közgyűlés éljenzéssel vette tudomásul s azután a mult ülése jegyzőkönyve olvastattat fel, mely észrevétel nélkül tudomásul vétetett.

Most következett Nagy József titkár jelentése. A nagy körültekintéssel és ritka szorgalommal összeállított titkári jelentésben leszámol Nagy József a kör 1899. évi működéséről, a melyben tartott 6 választmányi ülést, 12 felolvasás és néhány szabad előadás, vallásos,

hazafias és ismeretterjesztő tárgyokról. Megünneplelte a kör védő szentjének ünnepét Szt.-László dícsőítő felolvasással. A kör a katolikus egyesületek országos szövetségének Budapestén tartott közgyűlésén 4 tag által volt képviselve. A kör választmányja gondoskodott, hogy a kör tagjai olcsó és jó irányu naptárakhoz jussanak. A kör két szent misét szolgáltatott, egyet védőszentjének ünnepén a kör élő és egyet a közgyűlés napján a megholt tagjaiért. A körnek jelenleg 132 rendes és 6 pártoló tagja van. A kör kebelében megindult egy ker. fogyasztási szövetkezet létesítésére is a mozgalom, melyre a szükséges részvények aláírása javában folyik.

Előadta titkár, hogy a kör tagjainak szórakoztatására a következő lapok járnak: „Alkotmány”, „Magyar Néplap”, „Magyar Herkó-páter”, „Társulati Értesítő”, „Fejérmegyei Napló” és mivel a kör a Szent-István társulatnak is tagja, az évi tagilletményképen küldött kötetek szinte kellemes szórakozást nyújtanak.

Nagy Józsefnek lelkesedéssel előadott titkári jelentése a közgyűlés minden tagját annyira felhevítette, hogy hatalmas éljenzésben tört ki, mintegy ez által akarván megjutalmazni a buzgó titkárt.

A pénztáros is beszámolt. A jelentésből kiténik, hogy a körnek 1899-ben 291 frt 18 kr. bevétele és 134 frt 84 kr. kiadása volt; tehát a maradvány készpénzben 156 frt 34 kr., vagyis a mai számítás szerint 312 korona 68 fillér.

Ezen számadás a kiküldött számvizsgálók jelentése szerint teljesen helyesnek nyilvánították, miért is a buzgó, lelkiismeretes pénztárosnak a közgyűlés a felmentvényt köszönetnyilvánítás mellett megadta.

A könyvtáros jelentése szerint 1899. év folyamán gyarapodott a könyvtár 78 kötettel, így most már közel 300 kötet áll a kör tagjainak rendelkezésére.

Örömmel jelentette a buzgó könyvtáros, hogy a kör tagjai nagy szorgalommal olvasgatnak és igen megbecsülik a könyveket, mi a tagok lelkiismeretességéről és helyes érzékéről tesz bizonyosságot.

Ezek után egy új pénztárnok választása következett. Csurgai Horváth János, ki 5 évig volt a körnek igazán buzgó, lelkiismeretes pénztárnoka, nagy elfoglaltsága miatt lemondott a pénztárnokságról. A közgyűlés egyhangulag jókönyvileg köszönetét nyilvánította a távozó pénztárosnak hosszas fáradozásaiért s helyébe Virág Györgyöt választotta meg pénztárosnak.

Mielőtt Chay Antal alelnök a közgyűlést bezárta volna, a kör nevében hálás köszönetet mondott a kör-támásának, éltetőjének, szellemi és anyagi támogatójának: Krenicz Ignác kanonoknak, nemkülönben a kör tisztviselőinek; köszönetet mond Bogárdy Antal jegyzőnek, ki fáradságot nem ismerő buzgósággal vezette a jegyzőkönyveket. Köszönetet mond a szíves felolvasó uraknak, kik valóban élvezetes és tanulságos felolvasásaikkal gyakran megörvendeztetették a kör tagjait. Kijelentette végül, hogy méltó köszönet illeti meg Matusék István vendéglőst, ki nemcsak mutatja, hogy buzgó tagja a körnek, hanem még helyiséget is adott s reméljük, hogy továbbra is ad e kath. körnek.

Végül az egybegyűltek meg-megújuló éljenzése mellett hozta a kör tagjainak tudomására, hogy a kör szeretett elnöke, Krenicz Ignác kanonok a kör szükségleteinek fűdőzésére 100 koronát kegyeskedett adományozni.

Az alelnöknek a tagokat összetartásra, együtt maradásra és rendithetlen kitartásra lelkesítő záró beszéde után a közgyűlés emelkedett hangulatban oszlott szét.

B. A.

A kath. legényegyletekről.

Bilkei Ferencz m. elnök megnyitó beszéde.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Negyven esztendeje immár, hogy a Katolikus Legényegylet az ő Székesfejérvár falai között otthont talált. Az 1900-dik évvel életének 41-ik esztendejébe lépett.

Hogy mi a Legényegylet és mi az, a mi neki létet adott, mi czélt szolgál, akkor látjuk, ha születte idejére gondolunk.

Ezelőtt 50—60 esztendővel forrongott a vén Európa. Intézményei, melyek ezredékek keresztül jól-rosszul szolgálták, elavultak, megrozsdásodtak. Ez a rozsdá, mely az elevenbe vágott, megmérgezte a társadalmat s az lázas sietséggel igyekezett magáról a régit, a kopottat lerázni, hogy új mezt öltönn. Megmozdult a föld, mint a földrengésnél történni szokott. Először földalatti morajlás hallatszott, azután lökések a föld mélyéből, rázkódások, melyek mindent meg-ingattak, mindent kikeztek, a minek élete mulandó és időhöz van kötve, kikeztek. „Szabadság, egyenlőség, testvériség”. Ezek a magasztos jelzavak hangzottak szerte a világban, a hegyek visszhangzottak s a levegő tele volt velük, az emberek, a kik a régi, megunt rabszolgáságot

éreztek volna? Nem a kiforratlan tehetség küzködése-e, mely a mai reális világban kell, hogy az ész és szív harca legyen. Ez a harc később valamelyik győzedelmével végződik, de egyelőre bizonytalanságban tartja az embert. Ez a harc a biztos pálya és a bizonytalan jövő, a nyugodt családi tűzhely és az izgalmas bohém élet, a hirnév meteor lángja és a tudós szintoly becses gyertyájának halvány pislogása közötti harc, most még dül önben, de várjon. Ha arra született, hogy híres emberré legyen, nem kerüli el sorsát, ha fát vág is. De, ha a mint az előbb mondta, az észével is, szívével is nagy dolgot tudna művelni, akkor várjon még.

És rávágja.

— Nem várok!

Csontig átfázza ér haza. Dideregve buzza ősszébb kabátját, mert tán hidegebb van a kis negyedik emeleti szobában, mint az utcán. Azonközben gyertyát gyújt és szeme két levélen akad meg. Lázasan megremegek kezei az édes terheken. Egyiket anyja irta, a másikat ő... Margitka. Mégis az anyját olvassa el előbb.

Kedves, szeretett fiam!

Szent karácsony ünnepe a küszöbön van és nyomoruságosak vagyunk, minden segédlem nélkül. Az emberek olyan önzők, olyan szivtelenek, nem számíthatunk a kerek földön senkire, csak rád, édes szeretett fiam. A kis hugodnak cipő kellene, küldj neki, ha teheted, majd az irtalom Istene megfizet helyette. Boldog ünnepeket kívánunk.

Szerető anyád és Mariska.

Keserű, nehéz könnyek toltuk a szemébe

rendült mind a sötét embergyűlöletben. Keserűség vesz rajta erőt és mély undor száll szívébe...

Valamelyik templom mellett halad el. Fülbámul a fűzes ablakaira és hemegye. Azok, kik itt vannak, olyanok, mint ő, szegények, koldusok, elhagyottak. Talán azért is vannak itt? A gazdag nem igen jár ide. Gondolja. Fényes, ragyogó behlehelmi jászol, az egyszerűség nemes szimbóluma varázssal tölti el és térre rogyik. S mikor elmerül abba a magasztosan egyszerű történetkébe, s mikor beépesíti szent hitének bizodalmaival azt a rongyos istállóskát a fény, a pompa o helyén, akkor érzi, hogy megtisztult, mint azok az egyszerű hívők, a kik nem kételkedtek, hanem hittek azonnal, egyszerű, tudás nélkül. És érzi, hogy boldog végtelenül. A dermesztő fagy leengedett tagjairól és jóleső meleg hatja át. Aztán eszmélni kezd nemesen, jóságosan és eszébe jutnak a gondolatai, melyek bántották azelőtt, ottkinn. Ebben a megtisztulásban megdöbben magától, megrázkódik, a hogy összeteszi kezét:

— Nem, irtalom Atyja, nem vesztettem el a hitemet benned, csak az emberekben!... Ne-haragudj érte!... Kis Jézus, téged is bántottak, pedig a te igazságod volt a legnagyobb!

Megkönnyebbülten hagyja el a templomot. Aztán hazafelé tart, mert már az éhség is esikarja. Egyik ház előtt megáll. Az első emelet néhány ablaka világos, oda bámul föl. Valamelyik lap szerkesztősége az a helyiség. Talán az inspekciós szunyókál ott egyedül, várva a riporterek beérkezését, az is lehet, hogy valami érdekes borsigson, vagy plebiszcitumon törí a fejét. Mit tudja ő? Csak bámul. Egy pár fel-

gyűrt gallérú ember jön ki a kapun és találkát adnak egymásnak valamelyik kávéházba, talán éppen az orfenumba. Az is lehet. Ezek újságírók. Aztán elszélednek más-más irányban. Ó ott marad. Szeme lázasan fénylik és a lélegzete is megremegek:

Irók! — Ha én is az lehetnék!

Hidég, metsző szél csap az arcába, hát vándorog tovább. Föléled benne még az előbbi vágy, de a gondolatai békót kötnék rá:

— Protekció, semmi egyéb. Té pedig elhagyott ember vagy, nem tudnak rólad. Csak a kenyerüket féltik: igazuk van...

Keserűség fogja el mégis. Miért tanult hát ő annyit, miért érez oly finomul, ha nem hallgatják meg, ha nem érznek vele? Gondolkozik tovább. Hátha balga, fiatalos önzés ez mind, a mit most kigondolt, hátha kinevetné a legelső tanult ember, ha elmondaná neki és önhiűségnek, alapatlan nagyravágásnak tartaná és mosolyogva mondaná szívébe:

— Barátom, a dícsőség fája nem term magának örökzöldet soha!

Ez összetörné. De nem! Annak is nevetve mondaná:

— Téved, uram.

Aztán lelkesen ismételné:

— Téved, uram, mert tüzet érzek keblem-ben, melylyel gyújtani, lángba borítani tudok, s ha kell, az eszem ridegsége jég lehet e tűz ellenében. Mester akarok lenni, alkotó!

S ha az a nagyság erre is felelné:

— Kedves barátom, hogy lelkesülni tud, meg hevülni, azt látom, de nem szalma láng-e ez, mely hamar kialszik, tán előbb, mint hevét

lerázták magukról, megmámorosodtak a jel-szavaktól. De úgy voltak, mint mikor valaki tüzet bíz a gyermekre, vagy éles kardot ad a kezébe. A tűz hasznos is, szükséges is, a kard a védelem eszköze, de ha tapasztalatlan gyermek kezébe jut, az magában csinál vele kárt. Az emberek szabadságért lelkesedtek, le akarták rázni mindent, a mi akaratuknak korlátot szabott, nem akartak maguk felett urat ismerni, s így történt, hogy a legnagyobb urnak, az Istennek uralma alól is föl akarták magukat szabadítani. Nem kellett nekik az erkölcsnek korlátja, mely őket szabados cselekedeteikben akadályozta. Szabadságot kerestek, nem akartak szolgálni még a legfőbb Urnak, az Istennek sem, s így kerültek a legnyomorultabb rabszolgáknak, a szenvedélyeknek igájába, mentek oda, a hova utálatos vágyaik üzték, kergették őket, ur lett fölöttük a pénz, a kincs. Önök talán csodálkoznak szavaimon? Mondják meg, ismer-e a társadalom egy nagy része nagyobb urat a pénzé? Egy kis rész közülök összeharagoslja, garmadákba rakja a csillogó aranyokat, palotákat épít, fényes szobákban dőzsöl s rabszolgákat tart, a kiknek helyzete keserveesebb a jobbágyénál, a ki ezelőtt 60—70 esztendővel a földesur parancsszavát követte. A különbség csak az, hogy ez *szabadnak* mondja magát. A másik rész, a nagyobbik, vad gyűlölettel néz rája, hogy szemébe nem néz és harcot nem kezd, egyedül azért történik, mert alatta van, csak csörgeti bilincseit és táplálja, neveli szívében a sötét gyűlöletet.

Lássák; ezt tette a szabadság, ezt tette az egyenlőség, a testvériség.

A forradalmak után, a szabadságharcok nyomában újabb rabszolgáság keletkezett és pedig keserveesebb, kinzőbb, mint az előbbi. Mert akkor az ember bízni tudott Istenében. Tudta, hogy a földi élet, ha megpróbáltatást ad is, a végén Isten igazságossága jutalmaz vagy büntet, szóval mindent helyrehoz, a mi az igazság mérlegén itt helytelenül állott.

Egy szóval a forradalom, a mely ezelőtt ötven esztendővel megrázta a földet, sok változást hozott, de igazi javítást nem hozott az emberek sorsában. Mondják, boldogabb ma az emberiség, mint azelőtt volt? Nem! és százszor nem! Ha pedig ötven esztendő alatt nem tudta beváltani, a mit ígért, akkor nem helyes irányban indult. Ha a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméi csak szolgásgát, nyomorult lelki és testi szolgásgát hoztak az emberiségre, akkor nem jó kezébe kerültek.

és elhomályosul előtte a másik levél, a hogy olvassa:

Kedves Károly!

Ne csodálkozzék, ha leveletem olvassa, hogy én írok magának. Sokszor keserves könnyullatásokkal gondoltam én már arra, a mit maga nekem évekkor előbb mondott, ígért és küldött. Tudja mit. És fájdalomtól töltött el az a tudat, hogy elfeledett. Oh, irjon, ne hagyjon ilyen emészto kétségben, mert szenvedek végtelenül. Leteszi-e már a tanári vizsgát? Irjon, kérem, gyorsan.

Ezerszer jó és boldog ünnepeket kíván:
Margit.

U. i. Mellékelt 20 frt megtakarított pénzem. Nem küldhettem úgy, hogy tudják. Vegye hasznát. Úgy-e nem haragszik?

Dehogy haragszik! Még az emberekre sem, a hidegre sem. Olyan boldogság szállja meg egyszerre, hogy az anyján, a testvérén segíthet. Meg az a másik levél. Bágyadtá teszi az öröm.

Aztán ír, ir két levelet két egyforma boldogságról, két egyforma szeretetről. Csak a pénz teszi egyik borítékából a másikba és elfeledi a rongyosságát, a kopott ruháját, elvész a sötét embergyűlölete, ölelni szeretne mindenkit s boldogságában tűz-szavokat is lát a kályhában, pedig csikorogva metszi torkát, fészegeti tüdejét a fagyos, párás levegő.

Az alvó nem gondol már vele. Boldogan játszik tovább képelete és azt álmodja, hogy tanár valamelyik kis városban, virágos kis kertje van a háza mellett, abba ül bele pipázni, a felesége meg oda húzódik melléje és rámosolyog. És ő is mosolyog. . .

Nem azok az eszmék, nem a szabadság, az egyenlőség és testvériség, eszméi itt a hibások, ezek az eszmék mindig szentek és magasatosak voltak. Tudják ki hangoztatta ezt először? Krisztus Jézus, a ki újra szülte a világot és az emberiséget, ő tette egyenlővé és egymás testvéreivé őket. 1800 esztendőig állott ez az állapot. Ha rontottak rajta, csak az önző emberek voltak a rontók, az nem Krisztus szándéka szerint történt. Ha az emberek, ezelőtt 50—60 esztendővel a régit lerombolva, új eszméket akartak behozni, ha szabadabb akarták tenni az emberiséget, rossz irányba indultak, mert nem Krisztus tanítása szerint, sőt Krisztus ellen cselekedtek. Ime! elege megtanit beünneket a szomorú példa, a szomorú igazság.

De talán messze is találtam tárgyamtól eltérni.

Hiszen én a Legényegyletek eredetéről akartam szólni.

Igen, mikor az embereket mámorossá tették az új, az agdigi szokatlan eszmék, mikor Istent megtagadták, akkor találkoztott egy ember, a kinek szíve embertársaiért égett s a ki kész volt önmagát embertársai javáért föláldozni. Látta a romlást, a melybe azok hanyathomlok rohantak, hogy szinte elcsúszdtek az erkölcsi posványban. Elhatározta, hogy életét szenteli rá, hogy minél több embert mentessen meg önmagának, családjának s a társadalomnak.

Ez a férfiú Kolping Adolf volt. Egyszerű szülők gyermeke volt, kik őt nem bírva taníttatni, mesterségre adták. Beszülétes cipészlegény lett belőle. De mint ilyen, látta, hogy társai memyre romlottak. Istenben, piszkos beszéd folyt szájukból napfosszat. A munkát nem kedvelték, ha dolgoztak, azért tettek, mert koplalni nem akartak és hogy vasárnap meg hőtőlön tironyázhasznanak. A jövővel alig törődött közülük valaki. Akárhány jutott aztán arra a sorsra, hogy a mikor megőregedett vagy a munkától megundorodott, kezébe vette a vándorbotot s kopogtatott a mások ajtaján, koldukással kereste meg azt, a mit becsületos munka árán megszerezhetett volna.

Kolping alig várta az alkalmat, hogy kiszakíthassa magát közülük. Mig társai pénzüket a korszmárosnak adták, ő könyveket veti rajta és buzgón tanult. Nem törődött vele, mint gunyolják, mint szidalmazzák, hogy nem elégzik meg az ő sorsukkal, az ő mulatságaikkal és tudományukkal. Tanult, mig végre 24 esztendőskorában elhagyva mesterségét, fölvetette magát a kölni gymnasiumba s 32 esztendőskorában pappá szenteltetett.

Ettől kezdve életét az iparosoknak szentelte.

Hogy mit tegyen, arra részint a saját tapasztalatai, részint pedig a körje csoportosult legények tanították meg. Mert, mint mindenütt, ott is voltak jóindulatnak, a kik nem felejtették el, a mit a szülői házból tanultak s nem akartak lesülyedni a többitől az erkölcsi posványba. Ezeket maga köré gyűjtötte. Tisztelesség szorakozást nyújtott nekik. Együtt társalogtak, tanultak, olvasgattak, szórakoztak. Képezték magukat, készültek a jövőre, igyekeztek megbecsülni a munkát, a mely kenyerüket adta. Pénzüket nem fecsérelték el haszontalanságokra, a mikkel egészségüket is tönkreteszik, hanem vagy megtakarították, vagy önmagukra fordították. Így lettek aztán képzett iparosok, a kik örömmel és bizalommal gondoltak jövőjükre. Volt erős karjuk, erős hitük Istenben, becsületesek voltak s ha ez egy iparosban meg van, csak nagyon ritka esetben történhetik meg, hogy nem tud boldogulni.

A mit Kolping megkezdett, rövid idő alatt gyökeret vert és terebélyes fává növekedett. Ma már körülbelül ezer legényegylet hirderi Kolping nagy művét és szazzezek vannak, a kiket ő mentett meg a legényegyletekkel a társadalomnak. Ezeknek nagy része Németországra és Ausztriára esik.

Magyarországban körülbelül 70—80 körül tehető a legényegyletek száma. Azt hiszem, hogy sokan vannak, a kik megütözköznek ezen, miért tudott nálunk ez az áldásos intézmény csak ilyen csekély számban elterjedni. Ha ott olyan jó, hogy hasznát mindenki elismeri, miért nem honosodott meg nálunk nagyobb számban. Vagy

talán nálunk Magyarországon nincs rá szükség, vagy nincsenek iparosaink, a kik igénybe vehetnek?

Oh igen, volna nálunk szükség, sőt igen nagy szükségét érezzük. Igaz, hogy Magyarország nem annyira iparúzó állam mint Németország vagy Ausztria, de a mi iparosaink is épen abban a hibában leledzenek, mint a melyben Kolping korában voltak.

Nálunk is mindinkább hódítanak az eszmék, melyek az embereket Istenből elidegenítik, a melyek csak az elégedetlenségét szitják közöttük. Nem dolgozni mindig kényelmesebb, mint reggeltől estig farszto munkával terhelgetni s a dologtalan ember nines megelégedve a világ sorával. Nekünk meg magyaroknak még egy nagy nemzeti hibánk van, a könnyelműség. Dolgozni tud a magyar, ha akar, de a milyen megfeszített erővel dolgozik, épp oly könnyen tudja is azt elköteni, elfecsérelni. Nemzeti hüba ez, s hogy ez valósággal így van, elege bizonyítja, az a sok tönkrement magyar ember, a ki valaha dushálkódott a szép vagyonban.

Tehát meg van nálunk is a legényegyletre alkalmas talaj, sőt szükséges iparosainkra sokszor nagyon fontos, mert ma már csak az eszes, ügyes, szorgalmas és Istenfélő ember tud boldogulni. A többi tengődik, vagy egyáltalán nem tud előre menni, vagy éppen el is bukik.

Es hogy mégis nem megy a magyar oly szívesen a legényegyletbe, azért történik, mert bajainkat nem vagyunk elég okosak átlátni. Azt hisszük, hogy így is jó lesz, boldogulunk a nélkül is, ha ifjú éveinket nem éppen szorgalmasan, nem is tanulva, magunkat tökéletesítve töltjük el. Rácrünk még a jövőben.

Legyenek önközügő és kitartó hivei a legényegyletnek. Majd ha az élet tapasztalata, bölcsessége megtanítja önöket, be fogják látni, hogy a legényegyletek eszméje szerint igazodó ember boldogulhat csak igazán a mai korban.

UJDONSÁGOK.

— A Fejérmegyei Naplót ezentul Debreczenyi Gyula könyvnyomdájában (Iskola-utca 4. sz.) nyomatjuk. — Ide helyezettük át a kiadóhivatalt is, tehát ezentul az előfizetésre és a hirdetésre vonatkozó leveleket, utalványokat, vagy egyéb, a kiadóhivatalt illető megkereséseket, reklamációkat ide kérjük címezni.

— A vizivárosi kath. fiókkör 1900. január 21-én d. u. 5 órakor tartja saját helyiségében rendes évi közgyűlést a következő tárgysorozat-tal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 3. Jegyzői jelentés. 4. Pénztárnoki jelentés. 5. A számvizsgálók jelentése s ennek alapján a felmentvény megadása. 6. Elnöki zárszó. A melyen tisztelt tagokat s érdeklődőket ezuton is meghívja a vezetőség.

— Gyurteik Márton † A székesfejvári tanító karnak gyásza van. Egyik büszkesége, Gyurteik Márton nyug. tanító, a vizivárosi elemi iskola volt vezető tanítója, tegnap visszaadta lelkét Teremtőjének. Mint ember s mint tanító egyaránt kivívta magának a közbeesülést. Iskolája mindig mintaszerű volt, nagy szakértelme, páratlan szorgalma és ügybuzgósága tette ilyenné. Mint ember, szigorú, logikus karakter volt, a ki tisztelni mindenkit tudott, de a meghunyászkodást nem ismerte. Barátai egy önzetlen, jölelki embert vesztettek benne. Már régóta betegeskedett, betegsége csirait az iskolában szerzte. Mint a vidéken levő tanító már meg volt verve a tulnépes osztályokkal, 150, sőt 200 gyermeket is tanított egyszerre: mint a vizivárosi iskola vezető tanítója évenként 140—150 tanulóval vesződött. A túlfeszített munka aláasta egészségét, gégesorvadást kapott. Már másfél év előtt abbahagyta a tanítást, hogy torokbaját gyógyíttassa,

de ez sikertelen levén, ez év január elsején végleg nyugdíjba lépett. Fogyott lassan, míg végre tegnapi jan. 20-án este 1/2 10-kor a halotti szentségek ájtatos felvétele után, csendesen elhunyt, hátrahagyván családját, négy kiskorú árvaát, nagybeteg feleségét és azok tenger fájdalomát. A részvét városszerzte óriási az elköltözött családjá iránt.

— **Szent Fábán és Sebestyén.** A város fogadalmi ünnepét ma a szokott fényvel és áhítattal ülte meg Székesfejérvár hívó közönsége. A székesegyházban tartott 7 órai szt. mise után K. Horváth István belvárosi plebános körmenetet vezetett a Szt. Sebestyénről nevezett felsővárosi plebánia templomba, hol Szalay József káplán szt. beszéde után *Gromspurger* István apátkanonok mondott szt. misát fényes segédlettel, végül a körmenet visszatért a székesegyházba.

— **Uj megyei bizottsági tagok.** A napokban folyt le a két érdekes választás *Vaálban* és *Szabad-Battyánban*. *Vaálban* *Kulsár* Lajos járásbíró választatott meg 148 szóval az öngyilkossá lett *Fábán* Lajos helyébe, *Turini*s Sebestyén plebános 66 szavazata ellenében. *Szabad-Battyánban* már sokkal élénkebb volt a választás. Itt *Schwartz* Ármin árendás állott szemben *Pirchan* Gusztáv nyug. gazdatiszttal. *Schwartz*, kinek megválasztását holmi szabálytalanságok miatt már két ízben megsemmisítették, most harmadszor „győzött”, még pedig négy szótöbbséggel. Ugyan mennyi bort és pálinkát fogyszathattak el a derék szabad-battyániak e mozgalmas időben? A választást különben valószínűleg ismét megfellebbezik.

— **A Mantz-féle ovoda-bizottság** e hó 18-án *Alaghy* Dező elnöklele alatt ülést tartott, melynek egyetlen tárgyát a *Pénzes* Inre által ajánlott telek megvétele képezte. A bizottság a kérdéses telket nem tartja alkalmasnak az ovoda céljaira, azért a tervet egyhangulag elvetette és — rendben szétosztott. A lízus tevékenységű bizottság, mint értesülünk, tekintettel a még nagy számban érkező hasonló ajánlatokra, elhatározta, hogy a városi főmérnök által tervezett impozáns boulevardok végleges kiépítéséig permanenciában marad. Addig a kegyes alapítvány a hozzácsatolt kamatokkal milliókra szaporodik, s így abból egyuttal a városi népoktatásügy is véglegesen rendezhető lesz.

— **A város kölcsöne.** A város folyó kiadásainak fedezésére az aggintzeti alap vagyonát képező tőkéből 97,200 korona erejéig kért kölcsön főlvételét a belügyminiszter megengedte.

— **Az Izs. nőegylet** választmánya korábbi határozatát — hogy a febr. 10-ki multságán részt vevő leányok egyforma kalikó ruhában jelenjenek meg — megváltoztatta s e szerint a hölgyek teljesen a saját ízlésük szerint öltözve vehetnek részt a multságon, melyre a meghívókat a rendezőség legközelebb szétküldi.

— **Öreg honvédeknek.** *Nyugtató.* Másolat. 13 azaz Tizenhárom koronáról, mely összeget alulírott 48-as honvédek *Zsigray* Gyula urtól, mint a „Fejérmegyei Napló” felhívása folytán hozzá befolyt s ezen lap január 14-iki számában elszámlált segély összeget mai nap köszönettel fölvtünk. Sz. Fejérvárott, 1900. január 15-én *Köhn* Ignác s. k., *Zsigmond* Mihály s. k., *Virág* József, *Nagy* János, *Varga* József, *Fistér* József, *Mátyás* András, *Friedrich* József, *Varga* József, *Kövesdy* Lajos s. k. „Az összes 1848. honvéd bajtársak nagy köszönettel fogadták a megemlékezést s minden jó indulatokat. *Kövesdy* Lajos s. k., 1848. tizedes.” Előttünk *Zalka* János s. k. tanu, *Gürzy* Ottó s. k. tanu. Ez összegből 2—2 koronát kaptak: *Varga* József (falábu) *Mátyás* András és *Fistér* József nyomorban levők; a többiek 1—1 koronát. *Ujabbán* adakoztak: Dr.

Lauschmann Gyula 2 kor., *Lauschmann* László 1 kor., *Lauschmann* Géza 1 kor., *Vörösmarty* Ilonka 1 kor., *Vörösmarty* Erzsike 1 kor., Dr. *Krausz* Zsigmond 2 kor., Dr. *Schlaming* Jenő 2 kor., *Fittler* Béla 2 kor., összesen 12 koronát. — Tisztelet és hála a nemesszívű adakozóknak! Példájuk buzdítás legyen!

— **Aranylakodalmom.** Nagy-Perkátáról írják: Rég nem látott szép ünnepélynek volt szemtanuja f. hó 17-én községünk lakossága. A falu legöregebb házaspárja ünnepelte aranylakodalmát, a 75 esztendő Kriszán Antal hasonló kora feleségével. A visszaidézett emlékektől fölperdült öregek fiatalos lévél fogadtak egymásnak újból hűséget az Isten oltára előtt, öt gyermek, 28 unoka és két dédunoka jelenlétében. S a milyen erőben van az aranylakodalmos házaspár, valószínűnek látszik, hogy még tkunokáikat is ringathatják a térdeiken. Szép idő, félszázadot együtt eltölteni, főképp, ha az az ötven esztendő kegyelemben és érdemszerzésben tellett el.

— **Értesítés.** Mintán a f. hó 21. és 26-ika között a városból távol leszek, ennél fogva *Kálmán* Vince főszolgabíró tiszteletére rendezendő társas vorosára ez idő alatt az aláírásokat Dr. *Fláth* György árvaszéki ülnök urnál lehet eszközölni. Dr. *Kégl* Károly.

— **Az Országos Pázmány-Egyesület Vörösmarty emlékének.** A katolikus hírlapírók és írók Országos Pázmány-Egyesületének választmánya ma este 6 órakor ülést tartott *József-utca* 49. sz. alatti helyiségeiben *Csiklay* Lajos alelnök elnöklötte alatt. A folyó ügyek és a már sajnálatosan tulhossz időre elhalasztott országos hírlapírói és írói értekezlet ügyének elintézése után a választmány elhatározta, hogy *Vörösmarty* Mihály századik születésnapjának megünnepléséhezaként is hozzájárul, hogy egy „Vörösmarty és a katolicizmus” című essayre 400 koronás pályázatot hirdet. — A 100 frankos novella-pályázatra számos munka érkezett be, s ezeket legközelebb veszi bíralt alá az erre kiküldött bizottság.

— **Farsang.** A székesfehérvári eszménia iparos *ijjuság* 1900. január 28-ik napján a „Fehér Bány”-hoz címzett vendéglő termében saját szálló-alapja javára zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté este 7 órakor. Belsőpti-díj személyjegy: 50 kr., Családjegy: 80 kr. A zenét *Csányi* Károly jó hírneves zenekara szolgáltatja. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

— **Gyilkos mészárosinas.** Az 1898. évi június 21-ának éjszakáján nagy ivást rendezett egyik *erzsébetvárai* vendéglőben *Pátkai* János 19 esztendő *ördi* születésű mészárosinas egy pajtsával, *Szabó* Györggyel. Szabó egy kis időre eltávozott s e közben többedmagával betért a vendéglőbe *Dénes* József halász, ki kötelekni kezdett a mámoros Pátkaival. A kötekedés verekedéssel, az pedig Pátkai kidobásával végződött. Az így megcsufolt szubanc bosszút forralt s az időközben visszatért Szabóval megtámadta az ivóból kilépő *Dénest*, kit az udvaron úgy összeszurkáltak, hogy még az nap meghalt. A pestvidéki törvényszék ezért Szabót 8, Pátkait pedig 9 évi fegyházra ítélte, mely ítéletet a kir. tábla s most a kuria is helybenhagyta.

— **Életunt honvéd.** Nagy riadalmat keltett tegnapp reggel a felsővárosi honvéd laktanyában egy közhonvéd öngyilkossági kísérlete. *Molnár* Béla kunfélégyháza legény, kit a budapesti I. honvédezedtől csak nomreg helyeztek át a 17. számú székesfejérvári ezredhez, a reggeli órákban eltűnt a szakasz-csodából s mivel viselkedése már az előző napokban is gyanusnak látszott, társai rosszat sejtve, keresésére indultak. Hosszas kutatás után végre ráakadtak a pinczébe vezető lépcsőkön, hol a legény átmetszett nyakkal, eszméletlenül fektűt. Eleinte azt hitték, hogy már meghalt, de a csapatkórházban, hova nyomban átszállították, magához tért. A hozzáintézett kérdésekre azután előadta, hogy már nagyon megunta a katonáskodást s azért akart

véget vetni életének. Zsebében tíz darab éles töltényt találtak, a miből arra lehet következtetni, hogy egy darabig igazodott a golyó és a borotva között, míg végre az utóbbi választotta. Az orvosok véleménye szerint néhány hét alatt teljesen fölgyógyul.

— **A „Vörösmarty-Kör” farsangja.** Az oly vidám hangulatu *Sylvester*-estély sikerén lelkesülve, a „Vörösmarty-Kör” igazgatósága ez idén is feleleveníteni szándékozik a régi jó hírnevű táncestélyeket. Egyelőre január 27-ére és február 10-ére tűzte ki a rendezőség a két első estély megtartását és lehetőleg több estélyt is szándékozik rendezni. — A részvételt díja az összes estélyekre családonként 6 korona. — Részvétellel jelentkezni lehet a kör háznagyánál.

— **A szőlőgazdasági előadásokat,** melyek *Tóth* Károly szőlőszeti és borászati felügyelő vezetése alatt e hó 18-án kezdődtek s bezárólag e hó 23-ig tartanak, szőlőgazdáink állandóan nagy számban látogatják. A városház nagyterme nap-nap után zsufolásig megtelik az érdeklődőkkel, kik valóban sok hasznosat tanulnak az előadásokból.

— **Előfizetési felhívás.** Isten nevében a „Havi Közlöny” huszonharmadik évfolyamát nyitjuk meg ez újjéval: Midőn ez alkalomból hazánk ft. paposságát, m. t. olvasóinkat és munkatársainkat a legüszintébb üdvözléssel és jókívánatokkal köszöntjük, egyben a jövőre is ugyanazon változatlan jóindulatukat és hathatós pártolásukat kérjük, melylyel munkánkat eddigelé támogatni kegyeskedtek. A „Havi Közlöny”, melynek terjedelme ma még egyszer oly nagy, mint kezdetben volt, ezután sem riad vissza bármily áldozattól, hogy m. t. előfizetőinek jogos várokosságát minden tekintetben kielégítse. Epen azért régebbi m. t. megrendelőinket arra is kérjük, hogy folyóiratunkat lehetőleg még szélesebb körökben elterjeszteni sziveskedjenek. Az egyes füzetek terjedelme, az eddigi állandó rovatokkal ezután is 4 iv lesz s az előfizetési ár egész évre szinién az eddigi 5 forint (10 korona) vagy megfelelő sacrum. Megjegyezzük, hogy új előfizetéseket is vállalhatunk intenciókra. Az előfizetéseket, időközben történő lakhely változásokat s egyéb hasonló kívánalmakat a „Havi Közlöny” kiadóhivatalához *Uj-Pécs* (Tórontálmegye) kérjük czímezni. A folyóiratba szánt dolgozatokat pedig, melyeket közlés esetén nyomtatott ivenkint 25 forinttal honorálunk, sziveskedjenek íróik a „Havi Közlöny” szerkesztőségének (*Patzner* István, főgymn. tanár szimére *Temesvárra*, a seminariumbá) beküldeni. *Temesvár*, 1900. január 15-én. Kiváló tisztelettel *Tokody* Ödön, *Patzner* István, a „Hazai Közlöny” szerkesztői.

— **Aki fényesen szereti cipőjét,** az vegyen a világhírű *Fernolend*-féle fénymázból (suviksz) mely a bőrnek pompás fényt ad, a bőrt puhává és tartóssá teszi. Ezen kitéző fénymáz állandóan friss minőségben kapható 2, 3, 5, és 10 krajczáros dobozokban *Langráf* Gábor és *Fia* Bör- és Cipészeti cikkek nagykereskedésében *Jókai-utca* 8. Ugyszintén szines bőrcipők, lakkbőr, keztyűbőr *Schweurau*-cipőpőhöz szükséges lakkok és krémek továbbá *Galoschni*hoz való *appretura* a legkitézőbb minőségben raktáron tartatnak. — A legkitézőbb orosz bőrcipők, mely a bőrt puhává és viamentessé teszi. 1 kilós bádogdobozban 70 kr., 1 kilós fadóbozban 60 kr., ugyszintén 3, 5 és 15 kros dobozokban. — A leghirvesebb bőrfénymáz (lakk), mely fekete lábbeliket, löszerszámok és kocsitétőkhöz különösen ajánlatos, továbbá *patakenőcs*, *nyeregzsappan* *bőrapretura* a legjutányosabb áron. — A legjobb 90 fokos denaturált *spirítus* 1 liter 28 kr. Naponta postai szétküldés.

Színház.

Fedora.

P. Lukács Juliska vendégjátéka.

Másodszor és egyelőre utolszor játszott ez estén P. Lukács Juliska asszony a fejevári színpadon. Megdöbbentett és elrészelt mindenkit, úgy, sőt sokkal inkább, mint tegnap. Ezuttal nem az a szerelmes asszony volt, az a gyöngéd, az az epedő, a ki tegnap, hanem a megbántott, bosszúálló nő, a kinek gyűlöletén erőt vesz a szívek sorsa, a diadalmas szerelem, s meghal, mert méltatlan lett arra a szerelemre. Az örvöngő és a szelíd szenvedélynek egymással való küzdelmét mutatta be mesterien és megrázon, színt és életet adva a képnek, melyet a költő e hatalmas tusáról alkotott.

Nem szeretem Sardout, mert sötét és erőszakos. Komorabbnak mutatja be az életet, mint a milyen és alakjaiban több a démoni, mint az emberi indulat. De művész a nagy szenvedélyek rajzolásában s hatni tud a szívre, a lélekre egyaránt. Mit bánom, hogy az a hatás, mélység híján, másnapra elenyészik, mint az erős bor okozta mámor, ha, míg élvezem, nem közönséges izgalmat találok benne. És nem vesztettem semmit, mert meggyőzni nem tud, tehát megtevesztetni sem. Sokszor talán megártana, de *néha* jól esik.

Fedora hercegnő történetét csak kevésbé ismeri a mi közönségünk. A szenzációs drámák közül való ez. Fedora vőlegénye gyilkosság áldozata lesz, s az inkább indulatos, mint szerető asszony a fájdalom első kitéréséi után mindjárt a bosszura gondol. Nem gyászol, nem kesereg, egy gondolat tölti be a szívét-lelkét: a bosszúállás, hogy kikutassa és hóhér kezébe adja a gyilkost. Sardou azt mondja, a szláv nők ilyenek. Meglehet. Gyannya egy előtte jóformán ismeretlen emberre esik, ki ez éjszakán az orosz fővárosból Párisba szökött. Ezt az embert, Ipanoff grófot, azután üldözi a rendőrség s a hercegnő, hogy a megtorlást siettesse, maga is utána megy.

Közélebe férkőzik, de ugyanekkor a nem közönséges lelkű grófot a szívéhez is közeledni enged s — beléseret. Ez merész gondolat, de nem lehetetlen. Az érzelem kölcsönös, de Fedora meggyőzi szerelmét s nem akarja ezt a boldogságot. Igen, mert hol maradna akkor a bosszu? A grófból kivessi a titkot s midőn megbizonyosodik, hogy ez a keresett, értesíti a nyomában olálgató rendőrséget. Azonban a részleteket is tudni akarja s a következő találkozásnál megtudja ezt is. Most következik a hatalmas fordulat. Vőlegénye nyomorult volt, ki csak pénzére áhítozott s a mellett elcsábította Ipanoff feleségét, ezért kellett meghalnia. S ezt az embert árulta el, megmentőjét, megbosszulóját! Kétségbeesésében föláldozza a becsületét, hogy abban bizonyára nem ők a hibások. Még Szalkai sem, csupán a körülmények. Elvégre, ő nem tehet arról, hogy igazgatóvá lett, mert sorsát senki el nem kerülheti.

— **Pénteken** a *Gósitka* adták meglehetősen telt ház előtt. Ezuttal dirigált először Weisz Sándor, az új karmester, ki legutóbb a Horváth-féle városigeti Dalos Színházban működött. A bemutatkozás alkalmából egyelőre csak annyit jegyzünk meg, hogy a csere határozottan előnyös, s a már kiállhatatlanná vált zavarok után valahára biztosabb kezekbe került a zenekar vezetése. Az előadás egyébként — némi kihagyásoktól eltekintve — eléggé élvezhető volt.

— **P. Lukács Juliska.** Hogy a vendégművész utólagoszt a színházba járó közönség elítélte fölvetette azt a kérdést, vajon nem lehetne-e

nosnál, a közönségesnél, megmutatta mai alkísával, de legjobban igazolta ezt az a nagy figyelem, melylyel a színházat csaknem teljesen megtöltő és a *javából* való közönség a művész játékát jelenet-jelenetre kísérte. Szinte halálos csönd uralkodott a nézőtérben s ebben a csöndben hallani lehetett a Fedora fojtott suttogását, a lélekzötvetéletét.

Az első felvonásban talán tulságosan gazdálkodott hevével, de annál több jutott azután a következő, hatásosabb jelenetekre. Valóságilag lobogott benne az indulat, midőn Ipanofftól megtudta a titkot. Micsoda irítással fordult el a gyilkostól s hogy palástolta azt, midőn újra faggatni kezdte, hogy mondjon el többet, mindent! És milyen félelmesen nagy volt a harmadik felvonásban, a hogy visszafojtott lélekzettel hallgatja a gyilkosság történetét. Nem ült szemben és nem idegeskedett Ipanoff előtt, hanem hozzásimult szorosan és merev szemekkel leste a szavát. Dühle, melylyel a nyomorult arczképét szétszaggatta, nem azt a megutáltat illette, hanem önmagát, a miért ártani akart ennek a nemesnek a miatt az ember miatt. És vad kéjjel gyönyörködött az elbeszélésben tovább, melynek befejezésénél mintegy felolvadni látszott izzó gyűlöletében. Mennyi féltés, mennyi szerelem volt a küzködésében, mikor e rendkívül izgalmas jelenet végén, magánál marasztja Ipanoffot, kit odakiinn lesnek a czár poroszloí. Kétségbeesése, később, midőn Sirix által értesül árulása következményeiről, majd dermesztő aggodalma, melylyel a végzetes levelet olvasó Ipanoff növekvő rémületét kíséri és tovább, a könyörgése, a zokogása s a vonagló lelki kín, midőn amaz fejére olvassa a rettenetes vádat, megannyi hatalmas megnyilatkozása volt művészi erejének. Haldoklását nem igyekezett poitkussá tenni és kerülte a már olyan divatosá lett pathológiai mutatványokat is. Egyszerű volt az és természetes, de lehunyo szemében fölesillant a boldogság — hiszen Loris megbocsátott neki.

Egészben véve ritka élvezet volt végignézni P. Lukács Juliska játékát s a közönség őszintén, mondhatni lelkesedéssel ünnepelte a kiváló művésznőt. *Huszonnyolc* hívták ki ez estén, s ez nagy dolog, ha tekintetbe vesszük, hogy itt alig ismerték és nem is várhattak tőle — kankánt, vagy chansonettet. Mert nálunk különben ez a fő.

Pompás toilettjeiről nem beszélék. Eleget bámulták az — asszonyok. Csak még annyit róla, hogy vajha eszentul gyakrabban láthatnók nálunk, hasonló fényes szerepekben, lehetőleg mellözve a Fedora-féleket.

A többi szereplőket most nem akarom megbosszantani azzal, hogy megemlékezzek róluk. Egyébként, ha nem jól végezték is a dolgukat, abban bizonyára nem ők a hibások. Még Szalkai sem, csupán a körülmények. Elvégre, ő nem tehet arról, hogy igazgatóvá lett, mert sorsát senki el nem kerülheti.

F—y.

— **Pénteken** a *Gósitka* adták meglehetősen telt ház előtt. Ezuttal dirigált először Weisz Sándor, az új karmester, ki legutóbb a Horváth-féle városigeti Dalos Színházban működött. A bemutatkozás alkalmából egyelőre csak annyit jegyzünk meg, hogy a csere határozottan előnyös, s a már kiállhatatlanná vált zavarok után valahára biztosabb kezekbe került a zenekar vezetése. Az előadás egyébként — némi kihagyásoktól eltekintve — eléggé élvezhető volt.

— **P. Lukács Juliska.** Hogy a vendégművész utólagoszt a színházba járó közönség elítélte fölvetette azt a kérdést, vajon nem lehetne-e

módot találni arra, hogy e kiváló művésznőt a jövő színdényben esetleg gyakrabban viszontláthassunk. A kérdéssel komolyan foglalkozhatunk, mert mint értesülünk, P. Lukács Juliska asszony, ki a népszínház jelen viszonyai között ott nem juthat képességehez illő szerepkörhöz, épen nem vonakodik attól, hogy valamely előkelőbb vidéki színházhoz *állandó vendégül* szerződjön. Figyelembe véve azt az impozáns sikert, melyet e két föllépésével oly igazán kiérdemelt, azt hiszünk, a közönség őszintén óhajtatás tolmácsoljuk, midőn *Halmaít*, az új direktort erre a körülményre figyelmeztetjük. Ezidőszent a székesfejevári színgazgató úgy sem képes egy nagyobb kvalitású, következésképp nagyobb igényű drámai művésznőt állandóan foglalkoztatni, tehát a szerződtetésnek ez a módja felette előnyös lenne. Komolyabtt színműveket ugyis ritkán láthatunk, de legalább akkor ne csupán tühretőt, de ha lehet, értékes kapjunk. Tehát — mit is szól ehhez az új direktor?

— **Kovács Sándornak**, a társulat eme jeles komikusának *bedden* tartandó jutalomjátékára hívjuk fel a közönség figyelmét, bár meg vagyunk győződve, hogy ez teljesen felesleges, mert a saját jó gusztsusa érdekében is sietve fog sietni mindenki a *Primadonna* című bohózat előadására, melyben a jutalmazandó Czinezer Kajetan szerepében bizonyára fíradra kacagtat minden igaz magyart, a bizottsági páholy megmentőt öreg uraitól kezdve az inspekeziós tüzőltól.*

Irodalom.

— **Fejérvármegye monográfiája.** Megjelent „Fejérvármegye történeti”-nek III-ik köteté *Károly* János nagyprepost tollából. A hatalmas mű, melynek megírását a megye közönsége határozta el, Magyarország ezeréves fennállásának emlékére, méltóbb kezekre nem bízhatott volna, mint a melyekben van. Birjuk három kötetét már meggyék történetének, megírva annyi tudással, a rendelkezésre álló roppont anyagalmaz oly tájékozottságra valló kiválasztásával és összeállításával, mely műbecsüve teszi a munkát s elismerésre készíti a megye közönségét írója iránt. Évek hangyaszorgalmának gyümölcse van lerakva e műben, mely becses történelmi adataival és azoknak bőségével jóval meghaladja az e nemben írt monographiak nivóját. És e harmadik kötettel még nincs befejezve a mű. Az anyag-elrendezés terében, okmányilag igazolható történetével az elveszett vagy még ma is létező községeknek, csak C betűjéig ért el a megjelent III-ik kötet; ami még hátra van, ismét egy vaskos kötetet fog kitenni, tekintve a jelen kötet nagy arányokban indult tervezetét. A megjelent III. kötet 38 község történetét öleli fel, okmányilag igazolva azoknak keletkezését és történeti fejlődését napjainkig. Az egyes helységek történetében beszöve találjuk a nevezetesebb és korunkban szerepet játszó családok genealogiáját, helylyel-közéül fűszerezve az egyes családok életében előforduló érdekesebb eseményekkel. A könyv ezáltal komolysága mellett is élvezetes olvasmányt nyújt nemesek az érdekelte családok jelenben is élő utódainak, de minden művelt embernek. Ezen oldalról tekintve e könyvet, magasan felül áll a már megjelent egyéb monographiákon, melyeknek chronologikus okmány el-sorolása csak a történésekre nézve bir érdekekkel. Szerencsés megoldását látjuk e műben ama kérdésnek, hogy a megyék története ne csak okmánygyűjtemény legyen, de történelem is, mely vonzó olvasmányul szolgáljon a laikusnak is. Ezen szempontból, különösen pedig a könnyű kezelés szempontjából kifogásolhatjuk az okmá-

* Színireferensünk, midőn e híresekét a pontig megírta, egy óriási fali tükörben kéjjel gratulált önmagának a bravuros mondatzerkesztéshez.

nyok hozzácsatolását megyénk történetének III-ik kötetében; a könyv vastagsága nehezzé teszi kezelését. Helyesebb leendett, ha az író külön könyvben adja ki az okmánygyűjteményt. E kifogás azonban pusztán technikai oldalát illeti a műnek, mely értékéből mit sem von le. Hisszük, hogy megyénk minden urí családjának asztalán ott lesz e mű, nem mint diszkönyv, de mint történelem, mely megtanít bennünket szeretni azt a sok viszontagságot átélte megyét és vele a hazát. A megye közönsége pedig kell, hogy elismeréssel adozzék az írónak, ki e roppant munkát minden érdek nélkül vállalta magára s oly fényes eredménnyel oldotta meg.

— A Kneipp Újság ez évi januári számában képet hoz Kneipp Sebestyénnek XIII. Leo pápa Ó szentsége által 1894. évben történt fogadtatásáról, egyszersmind közli azon igen érdekes párbeszédet, a mely a Szent Atya és Kneipp között lefolyt. Ebből tudjuk meg, hogy Kneipp részletes utasítással látta el a pápát arra nézve, hogy a betegségek elkerülése végett milyen életmódot kövessen. A Kneipp Újság most igen nagy gyakorlati értékkel bíró három rendbeli új cikksorozatot kezdett meg. Ezek egyike a *masszázis*, tudniillik a kenő-gyűrő gyógymód ismertetése. Írásban és képekkel bemutatja a masszásnak minden egyes fogását, úgy, hogy ennek alapján bárki megtanulhatja azt, hogy miként kell hibátlanul masszírozni. A másik cikksorozat az *izzasztó fürdők* mikénti alkalmazásáról szól. A harmadik cikksorozat *„Konyha“* címet visel és a táplálkozás szabályait, az étellek helyes készítmódját tárgyalja, egyúttal pedig minden órára ételnapot is ír elő. A Kneipp újság megérdemli a pártolást, mert a közegészségügy előmozdítása körül igen jeles szolgálatot tesz az emberiségnek. Új évtől fogva az előfizetést is leszállította a nevezett lap igen csekély összegre, tudniillik egész évre 4 korona 80 fillére (2 fnt 40 kr.) Megrendelhető a Kneipp Újság Budapesten, X. kerület Füzér-utca 19. szám alatt.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági ism. iskolák érdekében.

○ A Földmivvelésügyi m. kir. Ministerium 105,238/IV. 99. szám alatt a következő leiratot intézte a megyei kir. tanfelügyelőkhöz:

„Értesitem a tanfelügyelőseget, hogy a tankerületbe tartozó gazdasági ismétlő iskolák részére a „Néplap“ egy-egy példányát, az 1900. évre folytatónak megrendeltem. A lapok rendszeren összegyűjtendők és az egyes iskolák tulajdonát fogják képezni.“ Budapest, 1900. január 10. Tormay s. k.

Éme leiratból világosan érthető, hogy a gazd. ismétlő-iskolák számára a földmivvelésügyi m. kir. Ministerium az ország minden részében ismert „Néplapot“ rendelte szakszav gyanánt.

Hogy mennyire szíven viseli a nevezett ministerium a gazd. ismétlő-iskolák ügyét, kitűnik abból is, hogy minden szervezett gazd. ismétlő-iskolának ingyen küldi meg a „Néplap“ot. A nevezett Ministeriumnak ezen intézkedése arra enged következtetni, hogy a nép jólétét szándékozik előmozdítani, amennyiben a „Néplap“ által szellemi táplálékot nyújt a népnek, hogy így az a kellő értelmiséget megszerezve, önmagán segíthessen.

Ne keveseljék tehát eme figyelmet, hanem ennek viszonzásául szervezzék a gazd. ismétlő-iskolákat legalább úgy, a mint azt a „Fejérmegyei Napló“ 1899. VI. évfolyam 118. számában javaslatba hoztam.

Ha a szervezés megtörténik, azonnal kérhető a „Néplap“, melynek segítségével bármelyik gazd. ismétlő-iskolai tanító kellőleg oktathatja tanítványait.

Nem lesz senkinek sem szüksége „Gazdasági Tanító“-ra, mely pénzbe is kerül s emellett belőle a legegyszerűbb tudnivalókat sem szerezheti meg magának az ember.

Fel tehát! Szervezzék mindenütt a gazd. ismétlő-iskolákat és fogadják el a „Néplap“-ot, mint a földmivvelésügyi Ministerium ajándékát!

Én azon erős hitben vagyok, hogy ha ilye-

ténképen életjelt adnak magukról a községek, idővel a gazdasági ismétlő-iskolák továbbfejlesztésére fokozatosan államsegély is engedélyeztetik.

Megjegyzem még, hogy a gazd. ismétlő-iskolák érdekében igen kívánatos volna, hogy mindazok kik a gazd. ismétlő-iskolák iránt érdeklődnek s kellő értelmi képességgel bírnak arra nézve, hogy a jó ügy érdekében eszméiket papírra tudják tenni, — küldjék be közleményeiket a „Néplap“ szerkesztőségébe, hogy így az erők összpontosítva, az eszmék tisztázva, édesmindnyájunk jólétének előmozdítására felhasználhatók legyenek.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Eladó birtok!

Egy 371 m. holdas birtok, Kolozs megyében, 28.000 frtéért eladó. A birtok kitünő karban van és jó helyen fekszik. A vételhez egyelőre csak 15.000 frt készpénz szükséges. — Czim a kiadóhivatalban.

A Balaton Halászlásati Részv.-Társas.

az egész Balaton taván a kizárólagos halászlásati jogot az összes viztulajdonosoktól 25 évre bérbe vette.

A „Balaton Halászlásati Részvény Társaság“ üzemét 1900. január 1-én megkezdte és azon helyzetben van, hogy a n. é. közönséget a Balatonból kifogott legtisztább ízű és legjobb minőségű nemes halakkal, nevezetesen az egész világon csakis a Balaton vizében előforduló „Fogas“-sai, ugyszintén többi nemes és kitünő ízű halalaival készlethez képest elláthatja.

Figyelmeztet a B. H. R. T. minden fogyasztót és vásárlót, hogy a balatoni fogások szájnnyilasukon keresztül húzott kenderczerénára alkalmazott ólom plombával vannak ellátva, melyeken B. H. R. T. betűkinyomatai láthatók — bárki által áruft olyan hal, melyen ezen védjegy nem található, nem fogas, hanem idegen országból, vagy honi folyóinkból származó kevésbé izes szálló.

Balatoni halak mindenkor megrendelhetők a „Balaton Halászlásati Részvénytársaság“ főtelepén Siófok. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Balaton Halászlásati Részvény-Társaság, SIÓFOK.

Sürgöny-cím: Halászlásati Siófok. — Fischeirei Siófok.

DEBRECZENYI GYULA könyvnyomdája

— Székesfehérvár, Iskola-utca 4. sz. —

A „Fejérmegyei Napló“ kiadóhivatala.

— Mindennemű nyomtatványok pontos és kifogástalan elkészítése. —

M i n d e n

a „Fejérmegyei Naplót“ illető előfizetési és hirdetési díjak ide intézendők.